

Pöytäkirjat, viranhaltijapäätökset ja lausunnot

176/81/2015, 188/81/2015, 193/81/2015, 96/81/2015, 419/81.812/2013, 205/12/2015,
191/12/2015

MH § 170

Kainuun liitossa on valmistunut seuraavat:

Kokouspöytäkirjat:

-

Viranhaltijapäätökset:

Henkilöstön vuosilomaa-, sairautta-, työaikavapaata-, virkavapaata-, palkkausta-, virkamatkaa- ja henkilöstökokouksia koskevat päätökset ajalla 10.11. - 7.12.2015:

Maakuntajohtaja Pentti Malinen §:t 43-47, 8, 10
Aluekehitysjohtaja Heimo Keränen §:t 89-100, 23-24
Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen §:t 57-66, 21-22
Hallintopäällikkö Harri Turkulainen §:t 45-48, 2-3, 14-15

Muut kuin em. päätökset:

Maakuntajohtaja Pentti Malinen:

Hankintapäätös § 5: Finavian Hki-Vantaa-lentoaseman

Kainuu-loungen sisustussuunnittelu

Muu päätös § 16: Päätös Kainuun liiton ja Frozen Flame Pictures

Oy:n välisestä yhteistyöstä

Muu päätös § 17: Päätös Kainuun liiton ja Kulttuuriosuuskunta

Mielleyhtymän yhteistyöstä

Hallintopäällikkö Harri Turkulainen:

Muu päätös § 2: Autotallipaikat kaudella 2015-2016

Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen:

Hankintapäätös § 6: Yritysmateriaalin hankkiminen, Biotuotetehdas
-hanke

Lausunnot:

1) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija
Martti Juntunen ovat 12.11.2015 antaneet Sotkamon kunnalle seu-
raavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SOTKAMON NAAPURINVAARAN OSAYLEISKAAVAN
KAAVALUONNOKSESTA

Sotkamon kunta on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Naapurinvaaran

osayleiskaavan kaavaluonnoksesta. Yleiskaavoitettava alue käsittää Naapurinvaaran kyläalueen Sotkamossa Vuokatin taajaman pohjoispuolella. Kaavoitettavan alueen pinta-ala on noin tuhat hehtaaria.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on suunnitella yleiskaava-alueen maankäyttö siten, että maisemalliset arvot sekä rakentaminen ja muu maankäyttö voidaan yhteen sovittaa. Yleiskaava laaditaan keskeisille alueille sellaisena oikeusvaikutteisena yleiskaavana, joka maankäyttö- ja rakennuslain 44.2 §:n ja 72 §:n mukaisesti voi toimia rakennusluvan myöntämisen perusteena kyläalueella ja ranta-alueella.

Osayleiskaavaluonnos

Osayleiskaavaluonnos on laadittu jo vuosisatoja asuttuna olleelle alueelle, jolla on valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöarvoja. Uuden rakentamisen sijoittaminen alueelle ja maisemallisten arvojen turvaaminen on siten haasteellinen tehtävä. Kaavan laatimisen yhteydessä on, olemassa olevan tietoineiston hyödyntämisen lisäksi, laadittu luonto- ja maisemaselvitys sekä pesimälinnusto- ja liito-orvaselvitys.

Kaavaluonnoksen kaavaratkaisussa on otettu huomioon voimassa olevan Kainuun maakuntakaava 2020:n alue- ym. varaukset. Kaavaratkaisussa on pyritty huomioimaan mm. luonnon- ja maisema-arvojen säilyminen, maanomistajien tasapuolinen kohtelu sekä Naapurinvaaran kylän elinvoimaisuuden ja rakentamismahdollisuuksien turvaaminen.

Kainuun liitto toteaa, että osayleiskaavan jatkovalmistelulle on kaavan valmisteluaineiston puolesta olemassa hyvät lähtökohdat ja tiedot."

2) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 16.11.2015 antaneet Ristijärven kunnanhallitukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO RISTIJÄRVEN KIRKONKYLÄN YLEISKAAVA 2035 -LUONNOKSESTA

Ristijärven kunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa ristijärven kirkonkylän yleiskaava 2035 -luonnoksesta. Suunnittelualue käsittää Ristijärven kirkonkylän keskustan ja sen pinta-ala on noin 400 hehtaaria.

Yleiskaavaluonnoksessa on erityisesti pyritty huomioimaan olemassa olevan yhdyskuntarakenteen lisäksi taajamakuva, rantarakentaminen, teollisuusalueiden ja matkailupalveluiden aluevaraukset sekä Viitostien varren kehittämismahdollisuudet. Suunnittelualueella on voimassa yleiskaava, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 23.1.2002. Yleiskaavan päivittäminen on katsottu tarpeelliseksi kaava-alueen kehittämistarpeiden ja -hankkeiden takia. Nyt laadittavana oleva yleiskaava kattaa koko voimassa olevan yleiskaavan alueen sekä pienet laajennusalueet suunnittelualueen itä- ja lounaiskulmassa.

Yleiskaavaluonnos

Ristijärven kirkonkylän yleiskaava 2035 -luonnoksessa on pääosin otettu huomioon Kainuun voimassa olevan maakuntakaavan 2020 kaava-alue-

ta koskevat merkinnät ja määräykset. Jatkosuunnittelussa pyydetään kiinnittämään huomiota liikenneturvallisuuteen ja kevyenliikenteen toimintamahdollisuuksien turvaamiseen.

Yleiskaavaluonnoksen kappaleessa 3.2.2 Maakuntakaava todetaan, että Kainuun 1. vaihemaakuntakaava (puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueet sekä niiden melualueet) ei koske Ristijärven kuntaa. Kainuun voimassa oleva 1. vaihemaakuntakaava merkintöineen ja määräyksi-neen ulottuu Ristijärven kunnan alueelle, mutta ei koske valmisteilla ole-van Ristijärven kirkonkylän yleiskaavan 2035 kaava-alueita.

Tarkennuksena yleiskaavaluonnoksen kaavaselostuksen kohtaan 3.2.2 Maakuntakaava -kappaleeseen todetaan, että Kainuun kaupan vaihe-maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2014 ja on parhaillaan vahvistamiskäsittelyssä ympäristöministeriössä. Voimaan tul-lessaan Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava ohjaa seudullisten vähit-täiskaupan suuryksiköiden sijoittumista ja mitoitusta myös Ristijärven kir-konkylän yleiskaavan 2035 kaava-alueella. Kaupan vaihemaakuntakaa-vassa annetaan mm. koko maakuntakaava-alueita koskeva yleismää-räys:

"Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön tai myymälä-keskittymän koon alaraja keskustatoimintojen alueen ulkopuolella:

Päivittäistavarakauppa:

Kajaanin taajamatoimintojen alueella 4000 k-m²

Taajamatoimintojen alueella 3000 k-m²

Muualla Kainuussa 2000 k-m²

Tilaa vaativa erikoistavarakauppa:

Kajaanin taajamatoimintojen alueella 10000 k-m²

Kuhmon, Paltamon, Sotkamon ja Suomussalmen

taajamatoimintojen alueilla 5000 k-m²

Muualla Kainuussa 3000 k-m²

Muu erikoistavarakauppa:

Kajaanin taajamatoimintojen alueella 5000 k-m²

Muualla Kainuussa 3000 k-m²

Taajamatoimintojen alueella tarkoitetaan Kainuun maakuntakaava 2020:n taajama-toimintojen alueita (A -aluevarausmerkintä ja A -kohde-merkintä)."

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa yleiskaavaluonnoksesta."

3) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 23.11.15 antaneet Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO TIESUUNNITELMASTA VALTATIEEN 22 PARANTAMINEN VAALAN PÄÄLIITTYMÄN KOHDALLA, VAALA

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue on pyytänyt Kainuun liitolta lausuntoa em. tiesuunnitelmasta, joka on samanaikaisesti lähetetty maantielain 27 §:n mukaista käsittelyä varten Vaalan kunnalle ja Kainuun ELY-keskukselle.

Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on suunnitella ratkaisut, joilla parannetaan valtatie 22 ja maantien 800 liittymän liikenneturvallisuutta sekä ajoneuvoliikenteen että jalankulun ja pyöräilyn osalta. Lisäksi tavoitteena on pohjaveden suojaaminen tarkastelualueella.

Tiesuunnitelmassa valtatielle 22 esitetään rakennettavaksi molemmille lähestymissuunnille vasemmalle kääntymiskaistat sekä korotetut saarekkeet, maantielle 800 valtatie 22:n levenemisestä johtuvat muutokset ja uudet liittymäsaarekkeet, pohjavesisuojaus valtatie 22:n osalle, jolle tulee rakentamistoimenpiteitä sekä maantien 800 liittymäalueelle kevyen liikenteen väylän ja maantien 800 välisen sivuojan pohjavesisuojaus pohjavesialueen rajalle saakka sekä uusi tievalaistus suunnittelualueelle.

Hankkeen arvioidut kokonaiskustannukset ovat 1 339 000 € (alv 0, mr-indeksi 112,8 / 2010 = 100).

Tiesuunnitelma

Valtatie 22:n parantaminen Vaalan pääliittymän kohdalla on perusteltua ja tarpeellista liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden parantamiseksi sekä pohjaveden laadun turvaamiseksi.

Kainuun liitolta ei ole huomautettavaa tiesuunnitelmaan."

4) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 1.12.2015 antaneet Työ- ja elinkeinoministeriölle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO TUULISAIMAA OY:N LUNASTUSLUPAHAKEMUKSESTA METSÄLAMMINKANGAS-VUOLIJOKI 110 KV VOIMANSIIRTOJOHTOJA VARTEN

TuuliSaimaa Oy on pyytänyt Kainuun liitolta lunastuslain 8 §:n mukaista lausuntoa Metsälamminkangas-Vuolijoki 110 kV voimajohdon lunastuspahakemuksesta.

TuuliSaimaa Oy:n tarkoituksena on rakentaa 110 kV voimajohto Vaalan Metsälamminkankaalle rakennettavan tuulipuiston ja Kajaanin Vuolijoen sähköaseman välille. Metsälamminkankaan tuulipuisto muodostuu 27:sta noin 3 MW:n yksikkötehoisesta tuulivoimalasta. Tuulivoimaloiden tuottama sähkö liitetään valtakunnan sähköverkkoon Fingrid Oyj:n Vuolijoen sähköasemalla. Uuden voimajohdon pituus on noin 31 kilometriä ja se sijoittuu koko matkalta nykyisen 400 kV:n voimajohdon rinnalle.

Voimajohtohankkeen ympäristövaikutuksista ja soveltuvuudesta alueen maankäyttöön on laadittu selvitys, joka on täydentänyt tuulipuiston YVA-menettelyä. Selvityksessä on tarkasteltu hankealueen maankäyttöä

ja kaavoitusta, vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja asutukseen, luonnon-olosuhteita sekä maisemaa ja kulttuuriperintöä.

Lunastuslupahakemus

Voimassa olevassa v. 2009 vahvistetussa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on osoitettu merkinnällä pääsähköjohto 400 kV olemassa oleva Pyhänselkä-Vuolijoki voimajohto. Alueella on voimassa MRL:n 33.1 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Maakuntakaavan kaavaselostuksen mukaan pääsähköjohtojen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ottaa huomioon linnuston merkittävät pesimäalueet ja muuttoreitit sekä vähentää mahdollisuuksien mukaan linjoista linnuille aiheutuvia haittoja esimerkiksi merkitsemällä törmäysalttiilla alueella sijaitsevat johdot. Sähköverkoston alempiasteisia jakelujohtoja uudistettaessa ja suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota johtojen huoltovarmuuteen. Uudet johdot pyritään ensisijaisesti sijoittamaan olemassa olevan tieverkoston läheisyyteen.

Kainuun maakuntavaltuusto teki 25.3.2013 päätöksen Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan laatimisen käynnistämisestä. Valtioneuvosto päätti 5.2.2015 siirtää Vaalan kunnan Kainuun maakunnasta Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan 1.1.2016 alkaen. Kainuun maakuntahallitus päätti 23.3.2015 muuttaa tuulivoimamaakuntakaavan kaava-alueen rajausta siten, että kaavan laatiminen ei koske Vaalan kunnan aluetta. Maakuntavaltuusto hyväksyi tuulivoima-maakuntakaavan 30.11.2015 pitämässään kokouksessa. Tuulivoimamaakuntakaava on tarkoitus saattaa lähiaikoina vahvistettavaksi ympäristöministeriöön. Tuulivoimamaakuntakaavassa on otettu huomioon Vaalan kunnan alueella sijaitseva Metsälamminkankaan tuulipuisto ja on osoitettu pääsähköjohdon yhteystarvemerkinnällä 110 kV:n yhteystarve Kajaanin Vuolijoen kantaverkon kytkinlaitokselta Vaalan kunnan rajalle. Tuulivoimamaakuntakaavassa on annettu em. yhteystarvemerkinnälle suunnittelumääräys: ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa uudet pääsähköjohdot on pyrittävä sijoittamaan samaan tai olemassa olevan johtokäytävän yhteyteen”. Tuulivoimamaakuntakaavan kaavaselostuksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja hankevalmistelussa tulee tuulivoimahankkeiden sähkölinjat sijoittaa mahdollisuuksien mukaan samaan tai olemassa olevan johtokäytävän yhteyteen. Uusia sähkölinjoja suunniteltaessa tulee selvittää asutukseen, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön kohdistuvat vaikutukset sekä on pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa lunastuslupahakemukseen."

5) Maakuntajohtaja Pentti Malinen ja suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ovat 24.11.2015 antaneet Maa- ja metsätalousministeriölle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI METSÄHALLITUKSEN UUELLEENORGANISOINTIA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa hallituksen esitykseksi Metsähallituksen uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi.

Uudistuksen tavoitteena on varmistaa nykyisenlaisen valtion maa- ja vesiomaisuuden hoidon jatkuminen ja tehdä lainsäädäntöön vain välttämättömät muutokset. Ehdotuksen mukaan Metsähallitus jatkaisi nykyisenkaltaisena liikelaitoskonsernina, jonka markkinoilla kilpailutilanteessa toimivat liiketoiminnot ovat yhtiömuodossa. Metsähallitusta koskeva eduskunnan ja valtioneuvoston ohjausvalta säilyisi ennallaan. Eduskunta voisi asettaa edelleen Metsähallitukselle palvelu- ja muita toimintatavoitteita, jotka voivat koskea myös tytäryhtiöissä harjoitettavaa toimintaa. Metsähallituksen tehtävänä olisi ohjaavien ministeriöiden tarkentavan ohjauksen puitteissa huolehtia siitä, että eduskunnan asettamat tavoitteet saavutetaan. Metsähallituksen toimintaa koskevat yhteiskunnalliset velvoitteet pysytettäisiin ennallaan.

Esityksen mukaan Metsähallitus harjoittaisi metsätaloutta valtion metsätalouden osakeyhtiöstä annettavassa laissa tarkoitetussa osakeyhtiössä. Yhtiö olisi Metsähallituksen kokonaan omistama tytäryhtiö, jolle siirrettäisiin Metsähallituksen harjoittama metsätalousliiketoiminta ja toimintaan kohdistuvat varat, velat ja varaukset. Perustettavalle valtion metsätalouden yhtiölle annettaisiin lailla säädetty yksinoikeus metsätalousliiketoiminnan harjoittamiseen valtion maalla. Oikeus olisi siirtokelvoton ja yhtiö maksaisi yksinoikeudesta Metsähallitukselle käyvän vastikkeen. Samalla sille säädettäisiin velvollisuus toteuttaa toiminnassaan Metsähallitukselle säädettäviä yhteiskunnallisia velvoitteita mm. poronhoidon, luontoarvojen, metsien virkistyskäytön ja työllisyyden edistämisen osalta ja velvollisuus noudattaa liikelaitoksen laatimia alueellisia luonnonvarasuunnitelmia.

Julkisia hallintotehtäviä hoitava yksikkö toimisi liiketoiminnasta eriytettyinä osana Metsähallitusta hoitaen nykyisellä tavalla ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksessa luonnonsuojelualueita, erämaa-alueita, valtion retkeilyalueita ja muita sen hallintaan osoitettuja erityisalueita sekä hoitaen Metsähallitukselle säädettyjä julkisia hallinto- ja palvelutehtäviä. Luontopalvelujen rahoitukseen ei esitetä muutoksia. Esitys mahdollistaa sen, että valtion metsätalousliiketoiminta voi jatkua ja Metsähallituksen hallinnassa oleva valtion maa- ja vesiomaisuus pysyy edelleen valtion suorassa omistuksessa. Toteutuessaan esitys turvaa osaltaan suomalaisen metsäteollisuuden toimintaedellytyksiä.

Luonnos Metsähallituksen uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta palautteen antamiseen lausunkierroksella sekä viittaa Kainuun maakuntahallituksen 30.5.2014 asiasta antamaan lausuntoon. Nyt edelleen valmisteltu lakiluonnos perustuu pääosin kesällä 2014 lausunnolla olleen esityksen peruslähtökohtiin ja on Kainuun näkökulmasta sisällöltään sama kuin lokakuun kuulemiskierroksen versio. Uudelleenorganisointia koskevat huolenaiheemme ovat pitkälti samat mitä on esitetty aikaisemmissa lausunnoissamme.

1. Lain valmistelun lähtökohta on suppea – alueellisten vaikutusten arviointi puuttuu

Metsähallitus on Kainuun aluetalouden kannalta erittäin tärkeä toimija: sen omistuksessa on 38 % maakunnan metsäpinta-alasta. Metsähallitus omistaa siten merkittävän osan Kainuun puuvaroista ja on keskeinen puunjalostusyriyten raaka-ainehuollon sekä virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytysten turvaaja. Metsähallituksen omistamat alueet painottuvat selkeästi Pohjois- ja Itä-Suomeen, jossa metsäsektorilla on huomattava aluetaloudellinen merkitys ja biotalouden kehityspotentiaali.

Metsähallituksen toiminnan organisointia koskevassa valmistelussa ei ole tarkasteltu Metsähallituksen toiminnan alueellista vaikuttavuutta. Tässä suhteessa lausunnolla oleva lakiesitys ei ole ainutlaatuinen. Valitettavasti on pantavissa merkille laajemminkin, että suomalainen hallinto ja valtakunnallinen päätöksentekijä ei tunne Suomen alueellista todellisuutta. Joensuun yliopiston maantieteen professori ja aluepolitiikan asiantuntija Perttu Vartiainen kirjoitti Helsingin Sanomien Vieraskynä -palstalla 4.9.2015: ”Toistuva virhe on ollut kyvyttömyys ymmärtää maan eri osien aluerakenteen erityispiirteitä.” Metsähallituksen tapauksessa erityispiirteiden huomioiminen voisi tapahtua paitsi Metsähallituksen maiden sijaintialueita kuulemalla myös tarkastelemalla Metsähallituksen eri toimintojen (puuntuotannosta suojeluun ja luontomatkailuun) kytkeytymistä aluetalouksiin ja paikallisiin biotalouden kehittämismahdollisuuksiin.

Ennen lain jatkokäsittelyä tulee tehdä arvio lakipaketin aluetaloudsvaiikutuksista koskien erityisesti Kainuun kaltaisia alueita, joilla Metsähallituksen merkitys aluetaloudelle on erityisen suuri.

2. Lain muutostarpeet eivät ole aluetasolta katsoen riittäviä

Nykymuotoisena Metsähallitus on onnistunut yhteen sovittamaan metsien eri käyttömuotoja ja toimimaan samalla tuloksekkaasti. Riskinä esitettyssä lainsäädännössä on nykyisen hyvän toimintatavan katkeaminen yhtiöittämisen ja Metsähallituskonsernin pilkkomisen myötä. Nämä näkökohdat ovat mielestämme tulleet riittävän laajasti ja selkeästi esille sekä vuoden 2014 lakiesityksen lausuntokierroksen että juuri järjestetyn kuulemiskierroksen aikana.

Viitaten mm. hallinto-oikeuden professori Olli Mäenpään antamaan lausuntoon ja muuhun käytyyn keskusteluun Metsähallituksen uudelleen organisoinnin juridiset lähtökohdat päinvastoin tuntuvat entistä epävarmemmilta. Kansallista harkintaa tulee käyttää tässä kysymyksessä erityisesti, sillä Suomi on eurooppalaisittain poikkeuksellisen metsä- ja metsätalousvaltainen maa, jossa valtion rooli metsätaloudessa on erityisen suuri.

3. Metsähallituksen organisaatio ja toimintamalli kaipaa selkeytystä

Kainuun liitto pitää lakiuudistuksen perusongelmana metsätalouden yhtiöittämistä ja siitä johtuvaa toimintojen tiukkaa eriyttämistä sekä samalla valtion maa- ja vesiomaisuuden kokonaishallinnan menettämistä.

Mikäli ko. lainsäädännön kokonaan uudelleen valmistelu ei ole mahdollista, on tärkeää ottaa huomioon tulevien itsehallintoalueiden (maakuntien) ja Metsähallituksen eri yksiköiden keskinäinen roolijako ja yhteistyö. Lakiesitystä on tarpeen muokata siten, että *uudessa laissa tulee selkiyttää julkisten hallintotehtävien ja maanomistajuuden roolit tehtävien tarkemmalla määrittelyllä ja varmistaa riittävä paikallinen päätösvalta sekä paikallisella tasolla tapahtuva metsien monikäytön yhteen sovittaminen.*

Lukuisissa aiemmissa lausunnoissa ja kommentoissa maakunnan liitot ovat kiinnittäneet huomiota lakiesitykseen sisältyvään Metsähallituksen ohjaus- ja johtamisjärjestelmien vaikeaselkoisuuteen. Ongelmia aiheuttaa Julkisten hallintotehtävien yksikölle annetut maanhaltijatehtävät ja ympäristöministeriölle annettu laaja-alainen julkisen hallintoyksikön ohjaustehtävä. Ne hankaloittavat olennaisesti liikelaitoksen hallituksen ja toiminnanjohtajan konserninjohtamistehtävää. Kriittisimmät lakiesityksessä muutettavat kohdat ovat:

Julkisten hallintotehtävien yksikön tehtäväksi tulee määrätä vain ne tehtävät, joissa tosiasiallisesti käytetään julkista valtaa, tehtävät tulee määrittellä laissa. Ympäristöministeriön ohjausvastuu rajataan kosemaan nykyisen lain mukaisesti luonnossuojelua koskevia asioita. Metsähallitusliikelaitoksen hallitukselle ja toimitusjohtajalle annetaan tehtäväksi varmistaa valtion omaisuuden kokonaishallinta, mikä pitää sisällään mm. maankäytön yhteensovittamisen.

Maakuntien liitot – ja tulevat itsehallintoalueet - laativat ylikunnallisia maakuntakaavoja. On tärkeää, että valtiolla maanomistajana ja Metsähallituksella valtion maiden ja vesien haltijana on yksi selkeä näkemys maankäyttötarpeistaan ja tavoitteistaan.

4. Metsähallituksen aluekehitysvastuuta ja vuorovaikutusta on korostettava

Maakuntien liitot toimivat aluekehitysviranomaisena. Metsähallitus on eri maankäyttömuotojen yhteensovittamiseksi kehittänyt ja toteuttanut menestyksellisesti osallistavaa suunnittelua ja on itse organisaationa ollut aktiivinen osallinen ja yhteistyökumppani maakuntaliiton suunnitteluprosesseissa. Metsähallitus on laatinut virkistysalueiden hoito- ja käyttösuunnitelmia. Luonnonvarasuunnitelmat on laadittu maakunnittain ja ne ovat alueiden kehitystä tukevia alueidenkäyttösuunnitelmia kuten oikeusvaikutteiset maakuntakaavat. On vahvat asiaperusteet sille, että niitä käsitellään myös tulevaisuudessa laaja-alaisissa itsehallintoalueissa (maakunnissa).

Kainuun liitto pitää välttämättömänä, että metsätalouden henkilöstön mahdollisuudet paikalliseen päätöksentekoon säilyvät. Jatkuva puun saanti alueilta, joilla on muitakin käyttäjiä, voidaan turvata vain sovittamalla yhteen eri käyttäjien tarpeita ja tavoitteita. Joustava yhteensovittamismahdollisuus voidaan säilyttää antamalla laissa Metsätalous Oy:n henkilöille valtuudet muihin maankäyttöratkaisuihin kuin maan myyntiin ja luovutuslain mukaisesti vuokrasopimuksiin.

Lakimuutoksen yhteydessä tulee varmistaa suunnitteluyhteistyön jatkuvuus ja turvata uudistuksessa vaarantuvat alueiden vaikutusmahdollisuudet asettamalla Metsähallitukselle aluekehitysvelvoite.

Tämä tarkoittaisi maakuntaohjelmien edistämismuutetta, alueellista työllistämismuutetta sekä Metsähallituksen laatimien luonnonvarasuunnitelmien kytkemistä osaksi alueellista suunnittelua ja velvoitetta niiden käsittelystä maakuntahallituksissa / tulevaisuudessa itsehallintoalueiden hallituksissa. Metsähallitukselle luontevasti sopivia aluekehitystehtäviä olisivat mm. luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen kehittämisen tukeminen.

Yhteenveto:

Edellä lausuttuun viitaten Kainuun liitto toivoo, että Metsähallituksen organisointia koskeva lakiehdotus valmistellaan kokonaan uudelleen ottaen huomioon esille nostamamme kansalliset ja alueelliset erityistarpeet ja tahtotilan. Lisäksi on tarpeen jatkaa ja laajentaa keskustelua Metsähallituksen omistajaohjauksesta ja valtion metsätalouden alueellisesta roolista sekä metsäbiotalouden edistämisestä yhteistyössä valtion ja maakuntien kesken."

6) Maakuntajohtaja Pentti Malinen ja aluekehitysjohtaja Heimo Keränen ovat 25.11.2015 antaneet Maa- ja metsätalousministeriölle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"KAINUUN LIITON LAUSUNTO LUONNONVARAKESKUKSEN TOIMIPAIKKAVERKOSTON KEHITTÄMISSUUNNITELMASTA

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa 25.11.2015 mennessä Luonnonvarakeskuksen (Luke) suunnitelmasta, joka koskee laitoksen toimipaikkaverkoston uudistamista ja strategista asemointia.

Tausta

Luonnonvarakeskus (Luke) aloitti toimintansa 1.1.2015. Se muodostettiin neljästä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastosta: Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT), Metsäntutkimuslaitos (Metla), Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus Tiken tilastotehtävät. Lukella on toimipaikkoja tällä hetkellä 35 paikkakunnalla eri puolilla Suomea, joista kolme sijaitsee Kainuussa. Henkilöstöä on noin 1500, josta 70 % työskentelee muualla kuin pääkaupunkiseudulla. Toimipaikkaverkoston uudistaminen on osa toimenpidekokonaisuutta, jolla Luke sopeutuu budjettirahoituksen noin 25 prosentin leikkaukseen vuosina 2014–2017.

Luonnonvarakeskuksessa on valmistunut toimipaikkaverkkoa koskeva suunnitelma, joka täydentää aiemmin tehtyjä Luken pääyksiköitä koskevia ratkaisuja. Luken esittämä toimipaikkasuunnitelma sisältää 4 päätoimipaikkaa, 7 muuta strategista tutkimuksen toimipaikkaa sekä 14 tutkimusaineistojen tuottamiseen keskittyvää toimipaikkaa. Luke luopuu 11 toimipaikasta vuosina 2016–2017. Suunnitelman mukaan tutkijat sijoittu-

vat päätoimipaikkoihin ja strategisen tutkimuksen toimipaikkoihin. Toimintojen uudelleen organisoinnin taustalla ovat taloudelliset ja toiminnalliset syyt.

Luonnonvarakeskuksen 26.10.2015 päivätyn suunnitelman mukaan Kainuuseen tulee **strategisen tutkimuksen toimipaikka**, jonka keskuspaikkana on **Paltamo**. Sotkamon toimipaikan toiminnot yhdistetään Paltamon toimintojen kanssa, ja Sotkamon toimipaikasta luovutaan vuonna 2016. Tutkimustoimintaa ei ole tarkoitus supistaa, jolloin Sotkamon toimipaikan henkilöstölle tarjotaan mahdollisuus siirtyä toimintojen mukana Paltamon toimipaikalle. Suunnitelman mukaan biokaasututkimuksen infrastruktuuri siirretään Paltamoon. Myös muuta infraa siirretään tarpeen mukaan. Peltokokeita järjestetään jatkossakin Sotkamossa: perusviljelytoiminnot hankitaan yhteistyön kautta; kokeet hoidetaan Paltamosta käsin. Suunnitelman mukaan Lukella on uudistuksen jälkeen kaksi toimipaikkaa: Luken Kainuun toimipaikka Paltamossa, joka vahvistuu ja ympäristönäytepankki, joka jatkaa toimintaansa Puolangalla Paljakassa.

Kainuun liiton lausunto

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä Luonnonvarakeskuksen toimipaikkaverkoston kehittämissuunnitelmasta. Suunnitelma peruslähtökohdiltaan tukee Kainuun maakuntaohjelman keskeistä painopistettä: biotaloutta ja erilaisten luonnonvarojen tehokasta alueellista hyödyntämistä. Kainuun osalta esitys vastaa aiempia kannanottojamme, sillä strategisen tutkimuksen toimipaikka perustetaan Kainuuseen ja tutkimustoiminta kokonaisuudessaan on tarkoitus säilyttää. Kainuun liitto on tukenut maa- ja metsätalousministeriön asettaman valtion vesiviljelytoiminnan ja siihen liittyvän tutkimuksen organisoimisesta tehdyn selvityksen linjauksia (Kainuun liiton lausunto 15.1.2015).

Ainoa Kainuussa hämmennystä ja kritiikkiä aiheuttanut kohta Luken suunnitelmassa on esitys Sotkamon toimipaikan lopettamisesta. Sotkamon kunta on osallistunut aktiivisesti Sotkamon toimipaikan toiminnan kehittämiseen. Kunta antanut oman lausuntonsa, jonka Kainuun liitto myös toivoo Luken huomioivan jatkotoimissaan. Luken suunnitelmien tueksi ei ole tiedossamme tarkkoja taloudellisia laskelmia, jotka ovat tarpeen arvioitaessa Sotkamon toimipisteestä luopumisen taloudellista merkitystä. Sotkamon toimipistettä on kehitetty alueen omalla julkisella rahalla (EU-hankkeet) sekä kunnan tuella tarkoituksena kehittää Luken toimintaa ja hyödyntää sen osaamista alueen kehittämishankkeissa. Näiden hankkeiden tuloksien pysyvyys ja yhteistyön jatkuvuus on turvattava jatkossakin. Kainuun liitto esittää, että nämä asiat Luonnonvarakeskus ottaa huomioon tehdessään lopulliset päätökset Luke-Kainuun strategisen toimipaikan perustamisesta.

Kainuun liitto kiinnittää ministeriön ja poliittisten päättäjien huomiota valtion toimipaikkojen yhteiseen ongelmaan: kiinteistökustannuksiin. Myös Luonnonvarakeskukseen paikallisille yksiköille keskeisenä haasteena on **kiinteistökustannusten** aiheuttama taloudellinen rasite. Se ei mielestämme saa olla tekijä, joka kaataa hajautetusta toiminnasta syntyviä positiivisia piirteitä ja alueellista vaikuttavuutta. Kainuun liitto esittää, että Maa- ja metsätalousministeriön ja valtionvarainministeriön tulee pikaisesti

ti selvittää Senaatti-kiinteistöjen osalta vuokra-/tuottovaatimuksia koskevat linjaukset niin, että tutkimusyksiköiden vuokratasot olisivat reaalitasolla ja kohtuullisia käyttötarkoituksiin nähden. Kyse on mitä suuremmassa määrin valtio-konsernin sisällä tapahtuvasta rahankierrosta.

Kainuun liitto muistuttaa, että valtion työpaikat ovat 2000-luvulla kadonneet kaikkein nopeimmin Pohjois-Suomesta ja erityisesti Kainuu on kärsinyt valtion työpaikkojen karsinnassa. Kaikkiaan Kainuusta on poistunut 2002 - 2012 573 valtion työpaikkaa. Manner-Suomessa suhteellisesti suurin valtion työpaikkojen alenema on tapahtunut Kainuussa ja Lapissa (- 22%). Työpaikkavähennysten paikkaamiseksi Kainuuseen ei ole tehty merkittäviä valtion tehtävien alueellistamisratkaisuja. Valtion tehtävien alueellistamisen näkökulmasta on tarkoituksenmukaisempaa säilyttää ja kehittää jo olemassa olevia työpaikkoja kuin etsiä siirrettäviä toimintoja. On järkevää myös selvittää etätöiden ja joustavan hajautetun toiminnan organisoimisen mahdollisuudet kenttäyksiköiden toiminnan kehittämisessä.

Kainuun liitto aluekehitysviranomaisena korostaa Luonnonvarakeskuksen Kainuun strategisen yksikön roolia pohjoisten alueiden maatalouden, metsä-biotalous ja kalatalouden (sininen biotalous) kehittämisessä. On erittäin tärkeää, että puolet Suomen pinta-alasta kattavalla Pohjois-Suomen alueella on jokaisessa maakunnassa Luken strateginen tutkimusyksikkö ja että tutkimuksen volyyymi ei alene tulevaisuudessakaan. Luonnonvarakeskuksen Kainuun strategiselle yksikölle yhteistyömahdollisuuksia Kainuun aluekehittämiseen löytyy erityisesti bioenergian ja (luonto)matkailun piiristä. Näillä aloilla voi syntyä ja halutaan synnyttää uutta tutkimusaktiivisuutta, erityisesti yritysrajoitettuna, jossa Sotkamon toimipiste on tällä hetkellä vahva. Kajaanin yliopistokeskuksen CEMIS-tutkimuslaitoksen ja Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa tutkimuksellinen yhteistyö laajenee erityisesti kansainväliseen tutkimushankkeisiin. Kainuun kehittämistä palveleviin tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeisiin Kainuun liitolla ja ELY-keskuksella on käytettävissään merkittävästi EU:n aluekehitys-, sosiaali- ja maaseuturahaston varoja 2014–2020 -ohjelmakaudella. Kainuun liitto osaltaan myös tukee ja kannustaa alueensa tutkimusorganisaatioita kansainvälisten tutkimusrahoitusten aktiiviseen hyödyntämiseen."

Lisätietoja lausunnoista nro 1-4 antaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen, puh. 044 710 0864 ja lausunnoista nro 5-6 maakuntajohtaja Pentti Malinen, puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää, ettei viranhaltijapäätöksiä ja pöytäkirjoihin merkittyjä päätöksiä oteta maakuntahallituksen käsiteltäväksi ja merkitsee annetut lausunnot tiedoksi.

Maakuntahallitus:

Hyväksyi.
